

Az A lemezfelületű, d lemeztávolságú síkkondenzátor kapacitása $C_1 = \varepsilon_0 A/d$, U feszültségre töltve tehát egy-egy lemezén $Q_1 = C_1 U = \varepsilon_0 (A/d) U$ töltés található. A kondenzátor energiája ekkor

$$E_1 = \frac{Q_1 U}{2} = \frac{1}{2} \varepsilon_0 \frac{A}{d} U^2.$$

Ha a lemezeket $2d$ távolságra széthúzzuk, a kondenzátor kapacitása a felére ($C_2 = C_1/2$ értékre) csökken, a benne tárolt energia pedig

$$E_2 = \frac{Q_2 U}{2} = \frac{\varepsilon_0}{2} \cdot \frac{A}{2d} U^2$$

lesz. Annak ellenére, hogy a kondenzátor energiája a széthúzás során lecsökken, nekünk mégis $W > 0$ munkát kell végeznünk. Ez a munka (pontosabban a végzett munka és a kondenzátor energiaváltozásának összege) arra fordítódik, hogy $Q_1 - Q_2$ (a kondenzátor lemezein levő töltésváltozásnak megfelelő) töltést visszajuttasson az U feszültségű stabilizátorba:

$$W + (E_1 - E_2) = (Q_1 - Q_2)U.$$

Innen a fentebb kiszámított mennyiségek behelyettesítése után

$$W = \frac{\varepsilon_0 A U^2}{4d}$$

adódik. Látható, hogy a stabilizátor energiája kétszer annyit nőtt, mint amennyit a kondenzátor energiája csökkent, vagyis a szükséges munka (abszolút értékét tekintve) éppen megegyezik a kondenzátor energiaváltozásával.

Muskotál Adél (Dombóvár, Illyés Gy. Gimn., IV. o.t.)

Megjegyzések. 1. A végzett munkát megkaphatjuk úgy is, hogy kiszámítjuk a – változó töltésű, és emiatt helyről helyre változó $F(x) = \varepsilon_0 U^2 A / (2x^2)$ erőt „érző” – lemezre ható erőnek az elmozdulás szerinti integrálját:

$$W = \int_d^{2d} F(x) dx = \varepsilon_0 \frac{U^2 A}{2} \int_d^{2d} \frac{1}{x^2} dx = \frac{\varepsilon_0 A U^2}{4d}.$$

A távolság négyzetével fordítottan arányos erő munkáját integrálszámítás nélkül is megkaphatjuk, ha a Coulomb-erő és a Coulomb-potenciál ismert formuláival hasonlítjuk össze azt.

Négyesi Gábor (Eger, Szilágyi E. Gimn., IV. o.t.)

2. A feszültségstabilizátor egy nagyon nagy kapacitású, U feszültségre feltöltött kondenzátorként is felfogható. (A nagyon nagy kapacitás miatt a rajta levő töltés megváltozása ellenére sem változik meg észrevehetően a feszültsége.) A kérdéses munkavégzés ezek szerint úgy is kiszámítható, hogy meghatározzuk a rendszer (a megadott kondenzátor és a nagy kapacitású másik kondenzátor) teljes energiájának megváltozását.